

BÚCSÚZUNK!

A BIT-LET több mint négy éve kezdte meg „működését”. Az 51. szám – ez, amit most ön a kezében tart – mérföldkő lapocskánk történelmében. Ezzel a számmal ugyanis megszűnünk.

VAN JÖVŐNK?

Remélhetőleg ez a megszűnés egyben valaminek a kezdetét is jelenti. A tervek, elképzelések szerint ugyanis csak most lesz igazán BIT-LET. Jövőre ugyanis önálló lapként szeretnénk megjelenni a piacon. Az első időkben aligha leszünk havilap. Célunk persze nyilván ez.

ELŐRE!

Igyekszünk majd, hiszen már magát a tény is előrelépésnek tekintjük, hogy kilephetünk anyalapunk kebeléből. De a lap profiljában is sokféle változást, bővülést tervezünk. Nyitni szeretnénk a profil felé is. Mert úgy gondoljuk, hogy amit nem tehettünk meg eddig havi 16 oldalon, azt megtehetjük 32–40 oldalon.

SOSEM HATRA!

Ez a jelző azt is jelenti, hogy ami jó volt a 16 oldalas BIT-LET-ben, azt természetesen megtartjuk. Sőt, bővíteni kívánjuk sikeres rovatunkat, továbbra is nagyszájúak akarunk maradni, továbbra is célunk az amatőrök érdekeit szolgálni.

KÖSZÖNET

Azoknak, akik lapunk eddigi pályafutása során bizalmat szavaztak nekünk, s tözsolvasóinkká váltak, őket szeretnénk megtartani a jövőben is. Köszönet azoknak, akik programokat küldtek lapunknak, akik cikkeikkel járultak hozzá a 16 oldal elkészítéséhez. Munkájukra az új lap létrejötte esetén is igényt tartunk. Kérjük tehát, hogy ne veszítsenek szem elől bennünket.

JOGFOLYTONOSSÁG

Szeretnénk mindazok türelmét kérni, akiknek cikke, programja vár nálunk közlésre. Az új lap – a jelenlegi folytatása – szerkesztése során mindazokat a közlésre érdemes anyagokat szeretnénk felhasználni, amelyek ma fiókunkban vannak.

BIZONYTALANSÁG

Persze a dolgok természetéből következik, hogy ma még nem tudjuk pontosan megmondani, hogy mikor és hány oldalon, valamint, hogy milyen áron jelenik majd meg az új lap. Mindazoknak, akik előzetes információra tartanak igényt, főlhívjuk a figyelmét a 30. oldalon található kis értesítő kártyánkra. Igérjük, hogy nem felejtkezünk el az előzetes értesítésről.

VÉGÜL

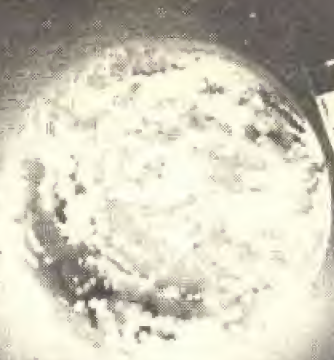
Végül búcsúzik a szerkesztő, boldog új évet kíván minden BIT-LET olvasónak, s első ízben jelzi, hogy a jövő havi megjelenés dátumát hiába keresik a melléklet 16. oldalán.

BELÜLRŐL

- 26 **Hioldal** – amelyben ezúttal is találunk érdekességeket és kevésbé érdekességeket.
- 28 **Rotary** – aki ismeri ezt a szellemes játékot, annak azért, aki nem ismeri, annak azért érdekes a játék. A szabályokat nem ismétljük, megjelent szeptemberi számunkban.
- 31 **Mátrix 26** – egy táblázatkezelő program Spectrumra – nem kevés programozói tanulsággal.
- 34 **A GEOS-ről** – azoknak, akik a GEOS-t még nem ismerik, s azoknak, akik a GEOS-t már jól ismerik.
- 35 **Szoftverötlet** – kör Laser BASIC-ben. Egy spectrumos bővítés apró hiányosságát szünteti meg e program.
- 36 **Programajánlat** – gépi kódú programok DATA sorokban – mindez Primora.
- 37 **Posta** – néhány praktikus kérdés – néhány praktikus válasz – valamint néhány provokatív kérdés – válasz nélkül.
- 38 **Könyvmoly** – a megjelent új könyvek közt két érdekességre bukkantunk. Végre találtunk egy Atari könyvet, s mi végre találtunk egy ránk hasonlító könyvet.
- 40 **Tapasztalatnyerő** – Ennek a pályázatnak az eredményeivel még adósok voltunk. A beérkezett programok közül is közlünk részletet az egyikből. (Cseles egy darab.)

www/
Béka

HIRLODAL

ALUMNIÓBÁT

Egy kutatási program keretében a zürichi műszaki egyetem szilárdtest-fizikai laboratóriumában sikerrel növesztettek káliumnióbát-kristályokat. Ezeknek a nagy értékű master-séges kristályoknak az előállítását az optikai véleménye szerint – márföldkő az optikai rendszerek fejlesztésében. Ezek segítségével a számítógép elektronikus vezérlését majd köréit optikaiakkal lehet megvalósítani. Zürichben állítólag sikerült a káliumnióbát kristályokat a világon eddig még el nem ért tisztaságban előállítani, és ezeknek nagyon jók az optoelektronikai tulajdonságai.

TELEFONKÖNYV

Másfél évvel ezelőtt döntött a Magyar Posta arról, hogy a korábbi bontás helyett megyénként adja ki a telefonkönyveket. Az első hat megyei telefonkönyv elkészülte után a Posta megállapodást kötött az Idegenforgalmi Propaganda és Kiadó Vállalat TD képviselőivel, s ez gyökeres változást hozott a névsorok szerkesztésében, előállításában. A megállapodás alapján ugyanis az év márciusa óta az IPV TD számítógépe végzi a telefonkönyv-törzsléssel, szedéssel. A gép körülbelül öt percenként állít össze egy oldalt, amiről lézer másoló készíti nyomdakész levonatokat a telefonkönyv lapjait. A számítógép folyamatosan ellenőrzi az adatokat és jelez, ha hibára akad. Előnye az új módszernek az is, hogy jóval gyorsabb, mint a hagyományos eljárás. Öt-hat hónap alatt, amennyi egy hasáb készítéséhez szükséges. A gyors átfutási időnek köszönhetően a legfrissebb adatváltozások is szerepelnek az új kötetekben.

SZOLFÉZS

A zenetanítás egyik alapiránya a szolfézs. Alapos elsajátítására viszont a tapasztalatok szerint a zeneiskolákban rendelkezésre álló heti két óra nem elegendő. Az otthoni és könnyebbé az a számítógépes programcsomag, melyet Kalmár Gyula, az Egri Állami Zeneiskola tanára alkotott meg és a Tudományos- és Informatikai Intézet forgalmaz. A Commodore 64 és 128 típusú számítógépeken futtatható programok használata nem igényel számítástechnikai elmélyültebb ismereteket, hanem a hangközzel, hangzattal, hangnemekkel, és fejleszthetők dallamirási készségeket is.

NDK CHIP

Új chip gyártását kezdték meg az NDK-ban. A saját fejlesztésű, 256 kilobit kapacitású integrált áramkörök készítésére ma még csak néhány vezető tőke ország dolgozik. Az NDK-ban jelenleg 120 ezren dolgoznak a mikroelektronikai alkatrészek, részegységek kutatásában, fejlesztésében és gyártásában.

AUTOMATÁBÓL

Az Egyesült Államokban szoftvert is lehet kapni automatából. A Computerland cég 550 üzletben olyan automatákat állított fel, amelyekből a vevő 1000-nál több programot választhat ki. A programokat optikai lemezes memóriákban tárolják. A vevőnek először bemutatják a szoftvert ismertető rövid videofilmet, azután megvizsgálhatja a kiválasztott programot és ha megfelel, készíthet róla hajlékony lemezre másolatot. Ez egy rövid leírással együtt megkapja. Az eredeti kézikönyv néhány nap múlva postán érkezik.

TÖRÖLHETŐ LEMEZ

A Sony eredetileg informatikai adattároló céljára fejlesztette ki törölhető és újralírható optikai lemezét. A 13 cm átmérőjű lemez oldalanként 300 millió byte-értékű – szemmel láthatóan 200 000 gépi oldalal egyenként – szemben a kompaktlemez egymillió byte-jával. A lemez nem jelent konkurenciát a videoszalagnak, a mozgókép egyébként is hatalmas mennyiségű információ tárolását igényli. Komoly versenytársává válhat azonban a kompaktlemeznek.

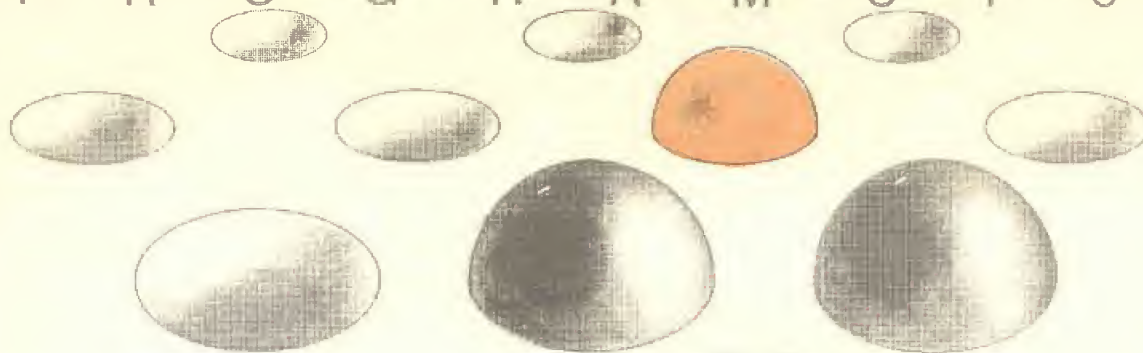
JAPÁN ROBOTOK

Japánban napjainkban már százezer teljesen automatizált robot működik. A gyárakban az összes szerelési munka 20 százalékát az egyes végzik. Ezzel szemben például az Egyesült Államokban csak húszezer robotot foglalkoztatnak. A Fanuc japán robotgyártó ezen az éven már havi egy robotot gyárt, ezenkívül az egész világon készülő különböző géptípusokhoz különleges szerszámgepeket, s központi vezérlő berendezéseket. A kutatólaboratóriumokban pedig olyan gépeket terveznek, amelyek képesek lesznek önállóan dolgozni a tengerfenéken, tüzeknél helyettesíteni a tűzoltókat, s az atomerőművekben is dolgozni tudnak.

VIVAS

1987. október 1-jétől a Datacoop lett a Magyar Vívó Szövetség hivatalos támogatója. Ami az információban a legfontosabb és legértékesebb: a számítástechnikai kiegészítőket havonta százezer forinttal támogatja a vívószövetség, s miután a megállapodás öt évre szól, a szövetség elnöke szerint a prosperáló Datacoop kitűnő reklámhordozónak tűnik. A Datacoop elnöke szerint a szövetség eredményt ért el, a lausanne-i vb-n egyenesen rekordot ért el, a lausanne-i vb-n egyenesen rekordot ért el, a lausanne-i vb-n egyenesen rekordot ért el. A szövetség elnöke szerint a szövetség eredményt ért el, a lausanne-i vb-n egyenesen rekordot ért el, a lausanne-i vb-n egyenesen rekordot ért el.

R O T A R Y
P R O G R A M - C 1 6 - R A

ENTERPRISE
NYERD

Az ENTERPRISE-nyerő első fordulójának (Rotary játék) kiértékelése még tart, azonban a kazettán és lemezen beérkezett programokat végignéztük. 3 olyan program érkezett, melyek játszani is tudnak (nem csak adminisztrálni). Ezek szerzői Baracs Tibor (ZX Spetrum), Dévényi Imre (C 16) és Nagy László (C 64). Mindhármost gratulálunk, a programokat köszönjük (a többi kazettát, ill. lemezt beküldő pályázóknak is)

Baracs Tibor programja meglehetősen hosszú, s elég hosszú, részletes leírás is tartozik hozzá – ezt az anyagot egy későbbi számunkban szeretnénk közölni.

Nagy László leveléből idézünk néhány sort:

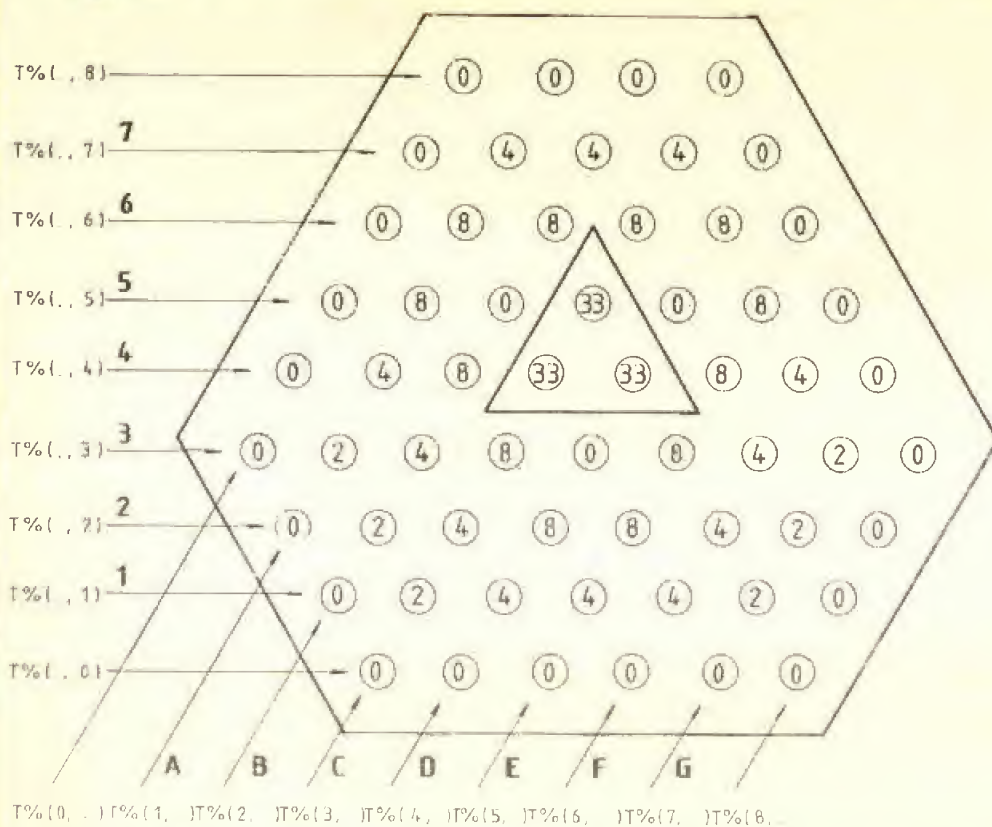
„Bevallom, nem vagyok rendszeres olvasója lapjuknak. Barátaim hívták fel a figyelmemet, hogy a ROTARY valamilyen pályázatukban szerepel. Érdekesen érintett az információ két oldalról is:

– Egyrészt, a ROTARY, mint mecha-
nikus játék, magyar szabadalommal
védett, saját szellemi termékem.

– Másrészt, közel három éve családi és közvetlen baráti környezetemben sikeresen működik a játék C 64-re írt változata.

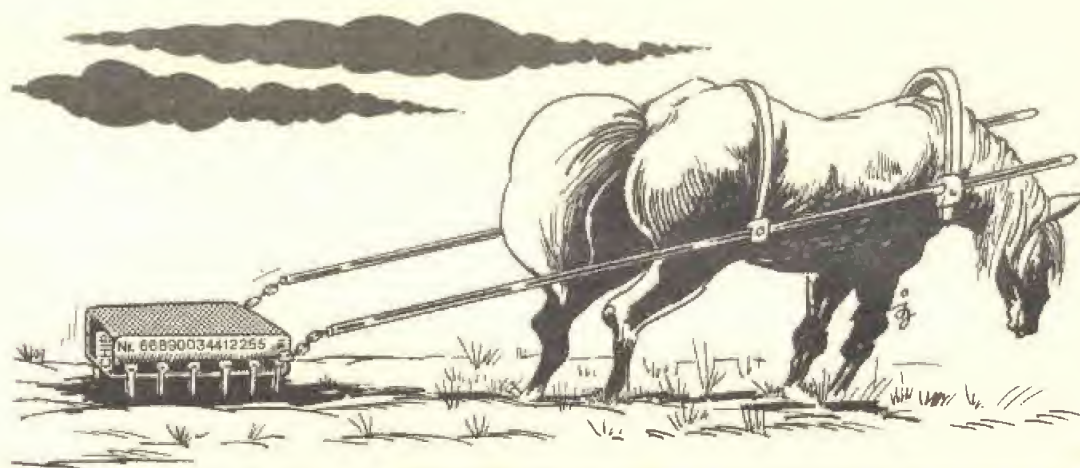
Néhány szót a játék történetéről: 1981-ben kb. három hónapot fordítottam különböző új típusú logikai játékok kidolgozására, részben kedvtelésből, és bevallom, részben pénzszerzési szándékból. Az ebben az időszakban született kb. 15 játékötlemből hármat értékeltem találmányi szintűnek, ezekre meg is kaptam a szabadalmi oltalmat.

Termék egyedül a ROTARY-ból lett, 1984 karácsonya előtt. Annak ellenére, hogy a játék ún. játékértéke magasnak mondható (intellektuális is igényes), piaci megítélése kedvezőtlen volt, így az első széria után, 1985 elején a MÜTEX leállt a gyártással. (A legcsekélyebb reklám nélkül került piacra, magas áron – a csomagolás költségei

csökkent, így csak a két helyzet értékének a különbségére vagyunk mindig kíváncsiak. Ehhez pedig elég az éppen próbált letevés körüli értékeket kiszámítani – hiszen a tábla többi mezőjének értéke úgysem változik. Tehát egy forgatás akkor jó, ha a körülötte álló fehér golyókat minél nagyobb, a feketéket pedig minél kisebb értékű lyukakba forgatja át. Pl. a 2. ábrán a C3 lyuk körüli részt látjuk, az alapértékeket a lyukak mellé írtuk. Ha most a forgatót C3-ra helyezzük, s egyet jobbra forgatunk, akkor a fehér golyók a 8, 0, 4 értékű lyukakból a 33, 8, 4 értékűekbe vándorolnak, míg a feketék a 33 és 8 értékűből a 0 és 4 értékűbe, így az állás értéke $33-8+8-0+4-4-(0-33+4-8)=70$ -nel javul (azaz a gépben 70-nel csökken).

A program kezelése igen egyszerű, s futás elején ki is íródik a képernyőre. A korong letevésének helyét az ábrán vastag betűkkel szedett koordináták segítségével adhatjuk be – ezek játék közben a képernyőn is láthatók. Az elforgatást az irány (B=balra, J=jobbra) és egy 1 és 3 közti szám segítségével adhatjuk be, mely szám azt mutatja, hogy hányszor hatvan fokkal akarjuk a korongot elforgatni. Mindenkinek jó játszadozást kívánunk!

Ö ERT
TESÍTŐ ÉRT
TESÍTŐ ÉRT
TESÍTŐ ÉRT
TESÍTŐ ÉRT
TESÍTŐ ÉRT
TESÍTŐ ÉRT

Lapunk törzsolvásóinak följánljuk azt a lehetőséget, hogy előzetes értesítést küldünk az önálló BIT-LET megjelenése előtt. Az értesítésben jelezzük majd a várható utcára kerülés időpontját, a lap pontos árát, s némi előzetest az első lapszám tartalmából.

Amennyiben igényt tart erre az előzetesre, kérjük töltsse ki ön is az alábbi cédulát, s küldje el az Ötlet szerkesztőség címére; Ötlet-BIT-LET Budapest 1986

Név:

Város:

Cím:

Irányítószám:

Sokáig gondolkoztunk, hogy közöljük-e következő programot. Hogy mégis a közlés mellett döntöttünk, oka az, hogy látszólag profibb, teljesen gépi kódban megírt adatbázis-kezelő programok léteznek Spectrumra is, de ez a program sok tanulsággal szolgálhat annak, aki egy kis fáradságot vesz és átbogarássza. Minthogy a program BASIC-ben van megírva, sebessége természetesen javítható valamilyen compiler használatával (a szerző a lefordított programot is bemutatta, és tényleg állíthatjuk, hogy sebessége nem hagy kívánnivalókat maga után).

A másik programrész nemcsak az 5 pixel széles karakterek kiírására alkalmas, hanem 4, 6 vagy 7 pixelre is (4 alatt a karakter nem olvasható, 8 pixel pedig az eredeti kiírórutin) a táblázat átirásával. Terjedelmi okokból döntöttünk úgy, hogy a leírásnál részletesebben ennek módját nem ismertetjük.

Az alábbi BASIC program 26x26 elemből álló táblázat kezelésére alkalmas, amelynek minden elemébe 26 karakternyi információ kerülhet. (szöveg, szám, képlet)

A képernyőn egyszerre 21 sor és 6 oszlop fér el, amelynek minden boxában 8 karakter látható.

A képletekben – hasonlóan a VU-calc programhoz – hivatkozhatunk egyes boxokra, de ez a program a matematikai műveletek szélesebb skálájával rendelkezik.

VEZÉRLÉS: az alábbi billentyűk megnyomásával.

ENTER: szám, képlet bevittele az aktuális boxba. Befejezés: ENTER

SPACE: szöveg bevittele az aktuális boxba. Befejezés: ENTER

5, 6, 7, 8: a kurzor mozgatása a boxokon, vagyis az aktuális box kijelölése.

0: az aktuális box törlése.

1: editálás, vagyis az aktuális box tartalmának javítása, szerkesztése. A szerkesztő a CAPS-5,6,7,8 billentyűkkel működtethető úgy, hogy CAPS 5,8 mozgatja a kurzort, CAPS-7 hízragot készít, CAPS-6 töröl. Befejezés: ENTER.

A: az egész táblázat törlése.

B: Kék alapszínű tartomány létrehozása az aktuális box felett és tőle balra, amelyre nem vihető a kurzor.

1. LISTA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76																								

TABLETAX

TABLÁZATKEZELŐ PROGRAM ZX SPECTRUMRA

zor, és mindig látható marad. Megszüntetése B újbóli megnyomásával lehetséges.

C: újrászámítja a teljes táblázatot

D: sor vagy oszlop kitörlése a táblázatból.

F: a számok kijelzési formátumának beállítása.

G: ugrás az A1-Z26 box bármelyikébe.

H: help

I: sor vagy oszlop beszúrása

J: táblázat betöltése kazzettáról.

R: az aktuális box tartalmának ismétlése vízszintes vagy függőleges irányban abszolút vagy relatív módon.

S: a táblázat kimentése kazzettára.

Z: a képernyő kinyomtatása ZX printerre.

SZINTAXIS:

Box megadása képletben: X(nn) Pl: A(01)

Függvények bevitelre a funkcióbillentyűkkel lehetséges (CAPS-SYM SH).

A GEOS-RÓL

AZOKNAK, AKIK A GEOST MÉG NEM ISMERIK, ÉS AZOKNAK, AKIK A GEOST MÁR JÓL ISMERIK

1986 óta egy rendszerprogram hódította meg a C 64 kedvelőit, a GEOS.

Hogy mi is az a GEOS? Mint a legtöbb programnév, ez is betűszó: Graphics Environment Operating System, amelyet grafikus parancstáblával rendelkező grafikus operációs rendszernek fordíthatunk. A grafikus parancstábla alatt azt értjük, hogy nem kell parancsokat begépelni, hanem valamilyen ábra, felület kiválasztásával tudunk parancsot kiadni. Ezt vezérelhetjük joystickkal, egérrel és egyéb más bemeneti eszközökkel.

MIÉRT JÓ A GEOS?

1. Az összes lemezműveletet egyszerűen megvalósíthatjuk, ez nagyon emberséggé teszi a gép kezelését. Jó példa erre a file-ok törlése:

C 64 módban: OPEN15,8,15,"0:program név":
CLOSE15 parancssort kell kiadnunk.

GEOS-ban: a képernyő alján található egy szemetkosár rajz, amibe a kijelölt adatokat „kidobhatjuk”. Hátránya ennek a parancsszervezésnek, hogy korlátozza a drive lehetőségeinek kihasználását. Nem tudjuk letörölni például a lemezen levő összes H betűs fület egy parancssal, amelyet C 64 üzemből egyszerűen megtehetünk (print#15,"s0:H*"), kénytelenek vagyunk egyenként törölni minden egyes fület.

2. Egységes rendszerbe foglalták a különféle felhasználói programokat, ezek meghatározott felületen illeszkednek egymással. Ez alatt a felület alatt az általános adatszerkezetet, és programozási szintet értjük, amelyet a VLIR fileszervezés, és az ugrótábla jelent. Így például a rajzolóprogram rajzait felhasználhatjuk a szövegszerkesztőben, a táblázatkezelő adatait átvihetjük a szövegszerkesztőbe, a rajzolóprogramba és így tovább...

Egy ilyen egységes rendszer következményei szinte elképzelhetetlenek, sok felesleges munkát tudunk vele megtagarítani.

Az eddigi Commodore programok közül a Print Box az egyetlen, amely kevés sikerrel, de próbálkozik az egységesítéssel. Bár ez cseppet sem hasonlítható ehhez a szintű általánosítási törekvéshez.

3. A GEOS a fejlett programozási irányzat, a moduláris programozás jegyében készült. A modulok leírása, az egész rendszer felépítése jól dokumentált, könnyen fejleszthető. Nem új ez a módszer, már az UNIX-ki-fejlesztését is így csinálták, csak eddig kisépen még nem találkoztunk hasonló megoldással. Általában a rendszerleírást késve adja ki a gyártó cég, esetleg más által visszafelve jut a nyilvánosság elé. Az UNIX-nál kezdődött, hogy a rendszerleírás tartalmazza a forrásprogramot és a felhasználó ezt már úgy alakíthatja, ahogy akarja. A GEOS is hasonló, bár speciálisan egy processzorra (6510) készült. A rendszer leírása azonnal megjelent, nem titkolóztak a programozói fogásokkal, a felhasználási lehetőségekkel.

4. Új és gyors file-kezelést hoztak létre a VLIR file-ok előállításával. A VLIR-file legnagyobb előnye, hogy az ember sokkal hosszabb programot írhat, mint a C 64-es tárhelykapacitása. Különálló részekre osztjuk fel a

programot, melyeket azután a GEOS szükség esetén betölt. Ha például rákérdezzünk egy C 64-es file-ra, és a GEOS azt az információt adja, hogy a file szekvenciális, akkor ez nem a megszokott értelemben vett soros elérésű adatfile, hanem csak arra utal, hogy szekvenciális tárfelhasználásról van szó. Ez olyan, mint ahogyan a BASIC-programok tárolódnak. A GEOS által használt VLIR-file-ok jelentése: „Variable Length Indexed Record” (változó hosszúságú indexelt rekordok)

A VLIR továbbfejlesztése a relatív tárkezelésnek. Egy file-t nem kell egy darabban betölteni, hanem több kisebb, különböző hosszúságú részletben. Előnye, hogy a felhasználó csak azokat a programrészeket tölti be a tárbba, melyekre feltétlenül szüksége van. Jó példa erre a GEO-PAINT, illetve a vele előállított képek. Tehát egy VLIR-mutatóblokk a különböző programrészekre mutat, melyeket csak szükség esetén tölt be, és a VLIR file-ok nemcsak programok, hanem adatfile-ok esetén is használhatók. Pl. a Notesz-file minden VLIR-mutatója a notesz egy-egy lapjára mutat. A VLIR mutatóblokk max. 127 rekordra mutathat. (256 Byte hosszú lemezblokkot feltételezve).

A GEOS RUTINOK

Ha megismertük a GEOS mellé adott programokat (geoPaint, geoWrite) akkor vizsgáljuk meg, milyen rutinokból áll, és milyen a memóriafelosztás a GEOS alatt. A memóriafelosztás alapján láthatjuk, hogy a GEOS mellett csak gépi programok férnek el. Ugyanis egy elég kicsiny memóriaterület áll a rendelkezésünkre (\$0400-\$5FFF). Ebben igazán jó programot csak úgy írhatunk, ha kihasználjuk a GEOS már bentlévő rutinjait.

A rutinokat funkciójuk szerint több nagy csoportba oszthatjuk:

- Grafikus rutinok
- I/O rutinok
- Belső rendszervezérlő rutinok

Ezeket kisebb csoportokra bonthatjuk:

A grafikus rutinok:

- **alapvető grafikus feladatok:** pont kigyújtás, eloltás, vizsgálat, vonalhúzás, törlés, invertálás stb. A két képernyő közötti műveletek.
- **ablakkezelés:** ablak felépítése, szöveg kiírása az ablakba, a kiválasztható ablakocskák (OK, YES stb.) kirajzolása, lekérdezése.
- **menükezelés:** a vízszintes, ill. függőleges menük felépítése, lekezelése.

Az I/O rutinok:

- **lemezműveletek** (direktory kezelése, validálás stb.)
- **file-műveletek** (törlés, átnevezés stb.)

A rendszervezérlő rutinok:

- Hibavizsgálatok, üzenetek.
- Konfiguráció beállítása

A rutinok vezérléséhez paraméterek kellenek. Ezeket a paramétereket a regiszterekben, de az utasítást (rutin-hívás) követő táblázatban is átadhatjuk.

Mint tudjuk, a 6510-nek három regisztere van, és egy összetettebb funkció hívásához több mint három paraméter kell. Ezért a GEOS alatt létrehoztak 16 kiegészítő 16 bites regisztert a nullás lapon (S02-S22).

A másik nagy változás a GEOS-ban a lemezen tapasztalható. A normál DOS által üresen hagyott területeket használják ki a programok egyéb jellemzőinek (idő, dátum stb.) tárolására. Sajnos az egy programhoz tartozó információs blokk külön egy szektori helyet foglal, így kevesebb a felhasználható lemezterület. Ebben az információs szektorban van letárolva a filet jellemző ICON, töltési cím, az információs táblában található üzenetek.

Memórifelosztás GEOS alatt:

\$000-\$007F GEOS KERNAL által használt nullás lap
\$0080-\$00FF Az applikációk által használható nullás lap.

\$0100-\$01FF Processzor stack

\$0200-\$03FF Nagyrészt nem használt.

\$0300-\$0333-ig a normál C 64 rendszer vektorok találhatók itt. Ezeket a vektorokat a GEOS mindig meghatározott értékre állítja be.

\$0400-\$05FF Application programok számára

fenntartott terület. Ha a DESK-TOP-hoz tartozó rutinokat is szeretnénk futtatni, használjuk a **\$4570-\$496E** területet.

\$6000-\$7F3F 2. Képernyő. Ide menti el a GEOS KERNAL az ablakok mögötti területet, vagy pedig a menük alatti részt.

\$7F40-\$7FFF Applikációk számára szabad hely.

\$8000-\$80FF Pufferterület a floppy adatoknak.

\$8100-\$81FF 2. Pufferterület (az aktuális info-szektor tartalmazza)

\$8200-\$82FF 3. Pufferterület (a GEOS által használt BAM)

\$8300-\$83FF 4. Pufferterület (a track-sector mutatókat tartalmazza töltés és tárolás esetén)

\$8400-\$8BFF GEOS KERNAL adatai (JOB címek, filenév, disk név, sprite adatok)

\$8C00-\$8FE9 Szín RAM

\$8FF8-\$8FFF A sprite adatok mutatói

\$9000-\$9FFD GEOS KERNAL (a program)

\$A000-\$BF3F 1. képernyő, az, amelyet a képernyőn látunk.

\$BF40-\$FFFF GEOS KERNAL

Honti Tamás

SZOFTVER ÖTLETEK

3 DIMENZIÓS TÖMBÖK ENTERPRISE-ON

Az Enterprise IS-BASIC-jének egyik hibája, hogy csak maximum kétdimenziós tömböket tud használni. Ez legtöbbször elég is, s ha nem, akkor sem túl bonyolult egy többdimenziós tömböt egy kétdimenziósba elpakolni (erre is mutat példát az alábbi program).

```
10 INPUT PROMPT "TÖMBMERETEK:";H1,H2,H3
20 DIM TOMB2(H1,H2+1)*(H3+1)-1
30 DEF TOMB(I,J,K)
40 LET TOMB2(I,J*(H3+1)+K)
50 END DEF
60 DEF TOMB2(I,J,K,TART)
70 LET TOMB2(I,J*(H3+1)+K)=TART
80 END DEF
90 !
100 ! PÉLDA BEVITELRE, A TOMB(2,0,5)-BA
    AKARUNK A=78-AT VITNI:
110 CALL TOMB2(2,0,3,6*78)
120 ! PÉLDA TÖMBEIM KIDOLVASÁSÁRA, A TOMB
    (2,0,3) ÉRTÉK FELÉRE VÁGYUNK KIVÁMOSÍTANI
130 PRINT TOMB(2,0,3)/2
```

Ha valaki azonban ragaszkodik pl. a háromdimenziós tömbökhöz (szép, áttekinthető programot akár írni), annak segítségül közöljük ezt az egyszerű programot. A három indexhatárt a H1, H2, H3 változókba rakva a 20-80 sorok lehetővé teszik, hogy a TOMB nevű háromdimenziós tömböt kényelmesen használjuk – például a használatra a 110-es és a 130-as sorokban láthatunk. A példában a tömb indexei 0-tól kezdődnek. Ezt a két eljárást bárki könnyen átalakíthatja 3-nál több dimenziós vagy string tömbökre, ill. úgy, hogy az indexek 1-től kezdődjenek. Az ilyen tömbök használata persze kicsit lassítja a programot, a TOMB egy elemének elérése pl. 2,2-szer lassabb, mint a TOMB2 megfelelő elemének az elérése.

Király Zoltán

KÖR LASER BASICBEN

Az LSI kiadásában nemrégiben megjelent a SINCLAIR SPECTRUM JÁTÉK ÉS PROGRAM III. c. könyv. Ebben olvasható a LASER BASIC leírása. Szerencsémre 4-5 hónapja találkoztam, és mindenféle leírás nélkül kísérletezgettem vele. Szerintem is nagyon hatékony BASIC bővítés, főleg grafikai programok írásához. Egyetlen hibáját vettem észre, pontosabban a hozzá tartozó SPRITE GENERATOR-ét. Sok esetben jó lenne,

ha lenne benne körrajzoló rutin is. Sajnos ezt viszont kifejeztették belőle, de könnyedén beírható. Mivel a program törzse BASIC, így BREAK-kel leállítható, majd az alábbi módosításokat kell elvégezni:

```
115 IF AC=94 THEN GOSUB 5300
*
5300 REM KÖRRAJZOLÁS
5310 LET KOZ=B*(XS+SX)+XC+CX: LET EPE=167-(B*(YS+SY)+YC+CY)
5320 INPUT "SUGAR = ";RAD
5330 IF KOZ+RAD>247 OR KOZ-RAD<128 OR EPE+RAD>167 OR EPE-
    RAD<48 THEN PRINT AT 21,0;"ERROR - KILOGNA A KEPBOL"
    : GO TO 5310
5340 LET INV=0: GO SUB 5400
5350 PRINT AT 21,0;"MEGFELLE? Y/N ": GO SUB 61AC
5360 IF AC=09 THEN RETURN
5370 IF AC=78 THEN LET INV=1:
5400 CIRCLE INVERSE INV, KOZ,EPE,RAD: RETURN
```

Tehát ennyi kis kiigazítással megoldható a körrajzolás. Először a középpontot kell a kívánt pozícióba állítani mind a spriteképernyőn, mind a munkatáblán. A rutin hívása a SYMBOL SHIFT H lenyomásával történik. Ezután kell megadni a sugár nagyságát, majd kirajzolódik a kör. Ha úgy sikerült, ahogy gondoltuk, akkor a kérdésre y-nal válaszolva térhetünk vissza a főprogramba. Ha netán nem úgy sikerült, akkor az n-nel válaszolva, az elhibázott kísérlet letörölődik és megjelenik egy újabb választási lehetőség, y lenyomásával újra próbálkozhatunk, n-nel visszatérünk a főprogramba. A másik bővítési lehetőség Spectrum tulajdonosok számára. Az eredeti program a kurzor-nyilakra nem reagál, pedig sokkal kényelmesebb a használatuk. Ezek használata a következő módosításokkal érhető el:

```
110 IF AC=8 OR AC=9 OR AC=10 OR AC=11 OR AC=53 OR AC=54 OR
    AC=55 OR AC=56 OR AC=48 OR AC=57 OR AC=34 OR AC=44 THEN
    GO TO 1000
1015 IF AC=56 OR AC=9 THEN LET XC=XC+1: GO TO 1200
1025 IF AC=54 OR AC=10 THEN LET YC=YC+1: GO TO 1200
1030 IF AC=55 OR AC=11 THEN LET YC=YC-1: GO TO 1200
1035 IF AC=56 OR AC=8 THEN LET XC=XC-1: GO TO 1200
1045 IF AC=57 OR AC=44 THEN LET ON=65: GO TO 1210
1050 IF AC=48 OR AC=34 THEN LET ON=112: GO TO 1210
```

Németh Gábor

PROGRAMMA. IÁNLAT:

GÉPI KÓDÚ PROGRAMOK DATA SOROKBAN - PRIMO

A program legfőbb erénye, hogy a gépi kódú program olyan BASIC-változatát készíti el, amely a legkisebb változtatás nélkül is azonnal indítható. A program ugyanis a betöltő programot is elkészíti, mégpedig úgy, hogy az az eredeti gépi kódú programmal azonos helyre tölt be, így tehát azzal egyenértékű működést biztosít. Ezen felül a program első soraként REM sort készít, ahova beírhatjuk kimentés előtt a program nevét.

Egyéb jellemzők, szolgáltatások:

- a gépi kódú program nagysága elvileg nem korlátozott
- a készíthető BASIC-program tárban való optimális elhelyezéséről a program gondoskodik
- a gépi kódú program kezdő- és végcímének ismeretében a DATA program lefutása után a rendszerváltozók automatikusan átirásra kerülnek úgy, hogy csak a létrehozott új program válik elérhetővé, amelyet most már szalagra lehet rögzíteni.
- indításkor az aktuális gépi kódú program kezdő és végcímének decimális értékeit kell beírni, ezután kiírásra kerül a művelethez szükséges időtartam.
- ha az aktuális gépi kódú program és a DATA program részben vagy egészben azonos területre kerül, akkor a program futása még a művelet megkezdése előtt üzenet kiírással leáll. A készített BASIC-program kimentése után a rendszerváltozók alaphelyzetbe állítását a gép rövid időre történő kikapcsolásával végezzük el.

A DATA program működése a következő:

- 10-130** nem kíván magyarázatot
- 140-160** felmérik a működő és a készíthető programok tárigényét
- 170-180, 200-210** sorok a működő és a gépi kódú programtárban elfoglalt helyzetétől függően kijelölik a DATA file kezdőcímét
- 190** leállítja a program futását, ha a felmért tárigény és a gépi kódú program között átfedés jön létre
- 220** tapasztalati képlettel számolja és kiírja a művelet idejének közelítő értékét
- 240** az "1 DELETE1" sort készíti. Erre azért van szükség, mert a DATA program lefutása után a létrehozott BASIC-program magától indul.
- 260** a REM sort készíti el
- 260-410** A DATA sorokat készítik, ezenbelül a **350**-es sor a gépi kódú program végét figyeli
- 410-510** sorok készítik el a betöltőprogramot
- 520** átírja a rendszerváltozókat és JP 1B5D-vel NEW utasítás rutinjára lép. Ez indítja el a 43A4 címen kezdődő BASIC programot, melyről a **240**-es sornál esett szó, de a rendszerváltozók beállítása miatt erre szükség van.
- 540-570** a sorszámozáshoz készített szubrutin az **580.** ill **600**-as sorszámon kezdődő szubrutinok a V és K1 változók értékétől függően állítják be "P" értéket, amely adott esetben az említett változók értékeit kettes komplement kódra konvertálja.

Szekeres Antal Orosháza, Huba u. 4.

C SERE-BERE

COMMODORE 16, PLUS/4 felhasználói és játékprogramokat cserélnek! Márkatársak írjak!

Egri Imre, 5561 Békésszentandrás, Pérd u. 2.

ATARI cseretársakat keresek.

Habányi Tamás, 8200 Veszprém, Egy u. 45/c

C 16, PLUS/4 gépre angol, német és orosz nyelvi oktatóprogramok eladók. Játék- és felhasználói programok cseréje.

Kálmán Albert, 3300 Eger, Rákóczi út 31. III/11. Tel.-üzenet: 143-031, 330-345 (Bp.)

Kb. 120 programmal rendelkezem TVC-n, játék és felhasználói programokat cserélnék.

Dobrovics Zsolt, 9400 Sopron, Vörösmarty u. 7.

PRIMO programokat cserélnék. Megvannak: Monitor, Pascal, Assembler, Disassembler, Z80 Monitor, Graphics '85, Pallas. Játékok közül: Vil, a bányász, Dobgép, Ördögmotoros, UFO, HAMM, Párbaj, Kigyók, Keljfeljancsi, Turbo, Chess 1.

Pogonyi Zsolt, 7150 Bonyhád, Perczel kert 2/A

```

10 REM *****
20 REM *      Gépi kódú programok      *
30 REM *      DATA sorokba elraktározás *
40 REM *      betöltő program készítés  *
50 REM *****
60 REM * 1987.03.15. * Szekeres Antal *
70 REM *****
80 CLS
90 PRINTCHR$(2)" DATA FILE : BETÖLTŐ "CHR$(
10) "
      program készítése":PRINT:P
RINT:PRINT
100 REM változóknak helyfoglalás
110 0=0:P=0:G1=0:G2=0:HE=0:BA=0:SZ=0:I=0:K
=0:V=0:K1=0:SO=0:A=-1:J=0:L=0:A$="" :AB=0:
FB=0
120 INPUT"Gépi kódú program kezdőcíme : ";
G1
130 INPUT"Gépi kódú program vége : ";G2:PR
INT:PRINT:PRINT
140 HE=(G2-G1)*4+(G2-G1)/8*6+170
150 BA=PEEK(16637)+256*PEEK(16638)
160 SZ=BA+HE
170 IF G1>SZ THEN K=BA:GOTO00220
180 IF PEEK(16548)+256*PEEK(16549)>G2THEN0
0200
190 CLS:PRINT"A gépi kódú program azonos te
rületre esik a BASIC programmal":PRINT:P
RINT"Írja át a BASIC terület kezdőcímét és
is-métélje meg a program betöltést.":PRI
NT:PRINT:PRINT:END
200 IF G1>17386+HE THEN K=17386:GOTO00220
210 K=PEEK(16637)+256*PEEK(16638)
220 PRINT"Türelem, kb. ";INT(HE*.3/60)/10:"
percig dolgozom.":PRINT:PRINT
230 V=K
240 K1=V:V=V+2:SO=1:GOSUB00580:POKEV-P,SO-
256*INT(SO/256),INT(SO/256):V=V+2:GOSUB005
80:POKEV-P,182,49,0:V=V+3:GOSUB00600:POKEK
1-P,V-256*INT(V/256),INT(V/256):SO=0
250 GOSUB00540:POKEV-P,147,32,65,32,112,11
4,111,103,114,97,109,32,110,101,116,101,32
,58,0:V=V+19:GOSUB00600:POKEK1-P,V-256*INT
(V/256),INT(V/256)
260 K1=V:V=V+2:GOSUB00580
270 SO=SO+10
280 POKEV-P,SO-256*INT(SO/256),INT(SO/256)
,136,32:V=V+4
290 FORI=1TO8
300 A=A+1:IFG1+A>32767THEN0=65536ELSE0=0
310 A$=STR$(PEEK(G1+A-Q)):L=LEN(A$)
320 FORJ=2TOL:GOSUB00580
330 POKEV-P,ASC(MID$(A$,J,1)):V=V+1
340 NEXT:GOSUB00580
350 IF G1+A=G2 THEN POKEV-P,0:V=V+1:GOSUB0
0600:POKEK1-P,V-256*INT(V/256),INT(V/256):
GOTO00410
360 IF I<8THENPOKEV-P,44:V=V+1
370 NEXT:GOSUB00580
380 POKEV-P,0:V=V+1:GOSUB00600
390 POKEK1-P,V-256*INT(V/256),INT(V/256)
400 GOTO00260
410 GOSUB00540
420 POKEV-P,71,49,213:V=V+3:GOSUB00580:A$=
STR$(G1):L=LEN(A$):FORI=2TOL:POKEV-P,ASC(M
ID$(A$,I,1)):V=V+1:GOSUB00580:NEXT:POKEV-P
,58:V=V+1:GOSUB00580
430 POKEV-P,71,50,213:V=V+3:GOSUB00580:A$=
STR$(G2):L=LEN(A$):FORI=2TOL:POKEV-P,ASC(M
ID$(A$,I,1)):V=V+1:GOSUB00580:NEXT:POKEV-P
,58,143,71,49,212,51,50,55,54,55,202,81,21
3,54,53,53,51,54,58,149,81,212,48,0
440 V=V+24:GOSUB00600:POKEK1-P,V-256*INT(V
/256),INT(V/256)
450 GOSUB00540
460 POKEV-P,129,73,213,71,49,109,71,50,58,
143,73,214,51,50,55,54,56,202,74,213,73,58
,149,74,213,73,206,54,53,53,51,54,0:V=V+33
:GOSUB00600:POKEK1-P,V-256*INT(V/256),INT(
V/256)
470 GOSUB00540
480 POKEV-P,139,65,58,177,74,44,65,0:V=V+8
:GOSUB00600:POKEK1-P,V-256*INT(V/256),INT(
V/256)
490 GOSUB00540
500 POKEV-P,135,73,58,65,213,193,40,71,49,
206,81,41,0:V=V+13:GOSUB00600:POKEK1-P,V-2
56*INT(V/256),INT(V/256)
510 GOSUB00580
520 POKEV-P,0,0:GOSUB00600:POKEK1-P,V-256*
INT(V/256),INT(V/256):POKE16548,K-256*INT(
K/256),INT(K/256):V=V+2:POKE16722,V-256*IN
T(V/256),INT(V/256):POKE16755,42,82,65,34,
249,64,195,93,27:CMD
530 END
540 K1=V:V=V+2:GOSUB00580
550 SO=SO+10
560 POKEV-P,SO-256*INT(SO/256),INT(SO/256)
:V=V+2:GOSUB00580
570 RETURN
580 IFV>32767THENP=65536ELSEP=0
590 RETURN
600 IFK1>32767THENP=65536ELSEP=0
610 RETURN

```


P O S T A

A Primoknál, az "A" típusnál ('84 1. verzió) mint köztudomású, nincs ki-
vezetve semmiféle csatlakozó (kivéve
a szükségeseket). A billentyűzetet pedig
nem éppen a játékprogramokhoz ter-
veztek, s így előbb-utóbb szükségessé
válík a botkormány.

Mondjuk ügyel-bajjal összehozok va-
lamiféle megoldást. Akkor vajon bármi-
lyen joystick csatlakoztatható lesz hoz-
zá? (a hardver füzetben ez áll: „meg-
felelően megépített”)

Kovács Zoltán, 1196 Bp., János F. u. 147.

A teljes kiépítésű Primon a joystick ré-
szére rendelkezésre áll az egyik kime-
neti regiszter egyik bitje és az egyik
bemeneti regiszter két (azaz kettő)
bitje. Ebből mindjárt kitűnik, hogy nem-
csak szoftverre, hanem speciális hard-
verre (illesztőegység, "interface") is
szükség van. Vagyis lenne. Az ős-Pri-
mokból ugyanis hiányzik néhány IC, a
csatlakozókról nem is beszélve.

Elkeseredésre azonban nincs ok:

1. A *µMagazin*ban (1986. október) kö-
zölték a botkormány interface kapcsola-
si rajzát és a hozzátartozó gépi szubru-
tint. (31. oldal, Gerencsér Sándor)

2. *µMagazin* 1985/2, 28. oldal: dr. Si-
monyi Endre vállalta, hogy 50 Ft-ért
bármilyen gyári botkormányt átalakít
olyenná, hogy Primohoz is lehessen
használni. (Gondolom, akkori 50 Ft-ért.)
...Vajon a hiányzó IC-ket is beszereli?

3. Érdeklődésünkre a Fehér Hajó utcai
GELKA-ban azt mondták:

a) Vállalják a Primo hiányzó integrált
áramkörökének beszerelését a csatlako-
zókkal együtt.

b) Készítenek joystickhoz illesztőegysé-
get (kivánság szerint egy vagy két bot-
kormányhoz), a számítógép dobozába
beszerelik, és így Commodore joysticket
lehet hozzá használni. Árakat nem mond-
tak, éppen most változnak...

Darázs Tibor, Debrecen, István út 19.
Primo tulajdonos olvasónk egy sor kér-
dést tett föl. Igyekeztünk válaszolni.

1. Lehetőség van-e P64 tip. gépbe a
soros interface kialakításához szüksé-
ges elemek házilagos beépítésére, és
egy ilyen átalakítással alkalmassá vá-
lik-e a gép a Commodore-lemezmeg-
hajtó kezelésére?

Igen, a Hardver-füzet 1. és 2. sz. mellék-
letei alapján minden további nélkül.

Ismét igen.

2. Értesülésem szerint kapható kazettán
a lemezegység kezelési feladatait el-
látó (CDOS című) operációs rendszer.
Hol kapható és mennyiért?

Láttuk árusítani a Keravillnál, az Elektro-
modul árjegyzékén a kiskereskedelmi
ára 1986-ban 1103 Ft volt.

3. Hol szerezhető be a Commodore le-
mezmeghajtó soros csatlakozójának el-
lendarabja?

Tudtunkkal sehol. De tudja, ilyenkor
mindig azt szoktuk tanácsolni, hogy
próbálkozzon a Bécsi út túlsó végén, ott
sem biztos hogy sikerül.

4. A PRIMO Szoftverleírás szerint a
00161-es címen található a képkijelzés
várakozó (VBLANK) rutin, amely a kép-
kijelzés kezdetekor adja vissza a vezér-
lést a programnak. Azonban: az Y=
=call (161) módon meghívva, a gép
alapállapotba kerül és a program elszáll.
Mi az oka? A cím nem 161?

A képkijelzés várakozó rutin a 12449
(30A1H) címen kezdődik, bár a "Szoft-
verfüzet" mást állít.

BASIC-ben egyáltalán nincs értelme
meghívni, gépi kódú programoknál is
csak akkor, ha valami hipersuperprofi
programot akarunk csinálni.

5. A képkijelzés 7 ms-nyi ideje alatt ho-
gyan lehet gyorsan megváltoztatni a
képernyő tartalmát?

A képernyőhöz tartozó memóriaterület
minden Primonál az utolsó 6K. (A ki-
meneti regiszter módosításával ezt 8K-
val alacsonyabb címre lehet átkapcsol-
ni.) A képkijelzés ideje alatt a gyors gépi
kódú rutinokkal erre a területre tetsző-
leges adatokat lehet írni (betölteni).

Ha a képernyőmódosítást megfelelően
szervezzük meg, a VBLANK rutint – ta-
pasztalatom szerint – főleg alkal-
mazni, a kép gyors módosítását a szem
úgy érzékeli, mintha az egyszerre tör-
ténne – éppen úgy, mint egy filmen.

Példa a célszerű szervezésre: a szá-
mításokat és a képmódosításokat a
RAM-nak egy másik területén végeztet-
jük el és a kész képet egy ciklussal
(sőt! egy utasítással [!]) átvisszük a
képernyőmemóriába.

Egy másik jó módszer az, ha OUT utasí-
tással kapcsolgatjuk a két képernyőt,
és mindig éppen arra a képernyőre raj-
zolunk, amelyik nem látszik. Ez utóbbi
esetben jól megvagyunk mindenféle
gépi szubrutinok nélkül is.

Kérem továbbítsák kérdéseimet a Vi-
deoton illetékeseinek; és közöljék, hogy
a TV-Computer leírásában miért "tit-
kolták el":

– a "BASIC corrupted hibaüzenetet,
– az IO függvényt (argumentuma 0 és
255 között kell legyen, értéke általában
nulla, 87 és 106 közötti értékre viszont
különböző számokat ad ismeretlen "lo-
gika" szerint). (tokenje sincs)

– azt a tényt, hogy a DEF F(X) ...
utasítással definiált függvények argu-
mentuma nem kezdődhet "-" jellel pl.:
10DEF FN(X) = X

RUN
PRINT FN(2)

2

PRINT FN(-1)
***Not understood
PRINT FN(0-1)

-1

Lőrinczy Zsigmond, 1025 Bp., Cimbalom
u. 1.
Kérdéseire nem tudunk válaszolni. Tar-
tunk tőle, hogy az illetékesek sem tud-
nának. De örülünk az információknak.

Szilágyi Balázs, 1125 Bp., Nógrádi
u. 2/B olvasónk több kérdéssel fordult
hozzánk, amelyekkel megkerestük Ger-
gely Jánost a Videoton Vevőszolgála-
tán, akitől a következő felvilágosítást
kaptuk.

1. Létezik-e még Intelligent Software
nevű cég? Ha van, mi a címe?

A cég létezik, de senki (a céggel szoros
kapcsolatban álló VIDEOTON-t is bele-
értve) nem hajlandó címüket kiadni.
(Magyarázatot sem kaptunk.)

2. Milyen jogok védettek a VIDEOTON,
az Enterprise GMBH vagy az IS Enter-
prise, vagy TV-Computer

– ROM listájának közreadása (saját
megjegyzéseimmel)

– kapcsolási rajz publikálása

– egyéb szoftver-, ill. hardverismeretek
nyomtatása

A TVC-ről tudtunk felvilágosítást sze-
rezni:

– ROM listát a VIDEOTON nem publi-
kálhatja, de annak nincs akadálya, hogy
más, a saját megjegyzéseivel ezt meg-
tegye.

– Kapcsolási rajz publikálása folyamat-
ban; van a Novotrade-ban készül egy 3
darabból álló sorozat:

- Operációs rendszer ismertetése
- Hardverismertetés (kapcs. rajzzal)
- BASIC példatár

Időpontot nem tudtak mondani, de
minden könyvesboltban kapható lesz.

3. Ha van angol és német billentyűzet-
tel ellátott Enterprise, akkor miért nem
csinálnak olyat, amit a TV-Computer-
hez hasonló dobozba tesznek? (Úgy
jobban vonzana.)

Nem világos, miért kellene az Enter-
prise-t TVC dobozba tenni?

4. Miért nem olvashatók a BIT-LET-ben
statistikák a hazai mikroszámítógép-
tulajdonosokról? Hányan vannak? Me-
lyik gép a legnépszerűbb?

Mert erre csak becslések vannak, dur-
ván 100%-os hibával, és így az adatok
nem sokat mondanak. (Azt meg úgyis
mindenki tudja, hogy C 64-ből van a
legtöbb.)

5. A TVC drive leírása 250 példányban
készült. Ezután érdekel, hogy vajon há-
nyan vannak az Enterprise és a TV-
Computer tulajdonosok.

A TVC drive leírás nem 250, hanem 2500
példányban készült legalább. Minden
drive-hoz jár. Így azt hisszük, hogy ele-
gendő.

K Ö N Y V M O L Y

Peter Norton: Fedezzük fel az IBM PC-t! – Műszaki Könyvkiadó, 349 o., 110 Ft. (Az IBM-könyvek és -programok neves szerzője e kötetben saját, közvetlen tapasztalatai alapján írja le a gép megismerésének folyamatát.)

Theisz György: BASIC-tanácsadó C-16, Plus/4

(A didaktikusan felépített kötet a gépek iskolai felhasználóinak – tanároknak és diákoknak – nyújt segítséget.)

Csepai János-Quittner Pál: BIT-LES – Számítástechnikai lemezlovas – SZAMALK, 223. o., 125. Ft.

Ha lapunk rendszeres olvasói egy könyvesboltban találkoznak ezzel a kötettel, bizonyára felmerül bennük a kérdés: „Mi ez? Talán valami újfajta SZUPER BIT-LET?”

Már előljáróban meg kell jegyeznünk, hogy a könyvnek és a BIT-LET-nek semmi köze nincs egymáshoz. A szerzők és a kötetet kiadó SZAMALK arra hivatkoznak, hogy a címet a Beatles együttes nevéből asszociálva ötlötték ki. Erre utalna a „Számítástechnikai lemezlovas” alcím, a számítógépen zenélő fiatalokat ábrázoló címkép, valamint a belső címlap a Sárga tengeralattjáró c. film figurájával. Szerintük így a cím ötlete mindenki számára nyilvánvaló – de erre konkrét utalást a kötetnek szinte a végén, a 201. oldalon tesznek csupán. Ahogy elmondták, csak két héttel a könyvcím kitalálása után jutott eszükbe, hogy igencsak nagy az egybeesés lapunk címével.

Már csak a fentiek miatt is érdemes megnéznünk, hogy milyen színvonalú a könyv, hogy mennyiben szól lapunk olvasóközönségéhez, egyszerűen válalható-e számunkra a cím hasonlósága. A szerzők a bevezetésben 12 és 99 év között bárkinek ajánlják kötetüket. Ahogy az előszóból („A szerzők megmentőzése”) kiderül, a könyvet azért osztották 69, néhány oldalas fejezetre, és azért választották a könnyed hangvételt, hogy bárki kedve szerint lapozgathasson benne, illetve bármikor könnyen megtalálja az őt érdekítő témakör rövid ismertetését.

Ennek a szerkesztési módszernek azonban két nagy hátránya is van. Most mindkettőre csak egy-egy példát említünk – de hasonlóak, sajnos, hemzsegnek a kötetben.

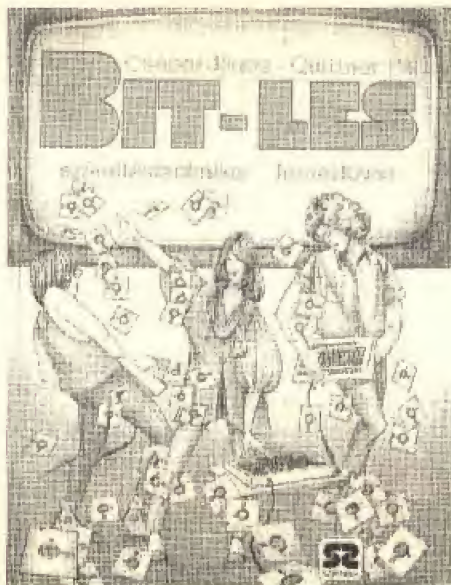
Az egyik az, hogy a 69 kis fejezet mindegyike a számítástechnika egy-egy önálló témakörét igyekszik bemutatni a rendelkezésre álló két-három oldalon – ami szinte megoldhatatlan feladat. A szerzők sem képesek erre, így azután érvényesül a „sokat markol, keveset fog” elve: szinte mindenről szólnak, de nem mondanak szinte semmit. (Sajnos, igaz, amit a szerzők a 153. oldalon önironikusan megjegyeznek: „... önmagában attól nem válnak valakik íróvá, számítástechni-

fogalmát, a második a hardverrel, a harmadik a szoftverrel, a negyedik a programozással, az ötödik pedig a számítástechnika alkalmazásával foglalkozik. A gond itt az – és ez a második, amit a szerkesztési koncepció kapcsán meg kell említenünk –, hogy az öt rész között rengeteg az átfedés, illetve, hogy az egymáshoz kapcsolódó témakörök nem követik logikus rendben egymást. Az átfedésekre ugyan a szerzők már az Előszóban felhívják a figyelmet. A fejezetek sorrendjében azonban már elhibázottnak tűnik az, hogy például a számítógépes rendszerek biztonságáról, az adatvédelemről szólnak a 39. és a 40. fejezetben – ahol sci-fi filmből és a valóságból vett eseteket mutatnak be az illegális adatfelhasználásra, és az adatvédelmi eljárásokat ismertetik –, valamint a 63. és 65. fejezetben, ahol a rejtjelezéssel, kódolással, és a katasztrófák elhárításával foglalkoznak. Sokkal közérthetőbb és használhatóbb lett volna, ha ez a négy fejezet egymás mellé kerül.

E kifogások mellett még azt is meg kell említenünk, hogy az öt fő rész színvonala, illetve ismereteik szintje sem egyenletes. Az első a laikusoknak szól. A második is így indul, de itt már sok az olyan fogalom, amit az amatőrök meg sem értenek. A harmadik rész szinte csak olyan fogalmakkal foglalkozik, amivel az otthoni felhasználó nem is találkozik – a szakmabeli számára viszont túl leegyszerűsítők a magyarázatok. A negyedik és ötödik rész ismét csak a kezdőkhöz szól – de rendszertelenül kapkod a témakörök között, szinte esetlegesen változtatva.

A könyv utolsó előtti – 68. – fejezete terjedelmesebb, mint a többi: „Nagy nevek, kis történelem” címmel a számítástechnika kiemelkedő egyéniségeinek munkásságáról olvashatunk 11 oldalon. Ez tulajdonképpen már a függelék részének tekinthető, hiszen a 69. fejezet rövid epilógusa után mellékletként egy tárgymutatót, valamint egy számítástechnikai kisszótárt is találunk a kötetben.

Külön kell még szólnunk a kötet grafikáiról, melyeket Halász Géza készített. A karikatúrákat – ahogy az 54.

kusokká, vagy egyidejűleg mindkettővé, mert megírtak egy számítástechnikával foglalkozó könyvet.”) Így a mindössze másfél oldalas 11. fejezet úgy indul, mintha meg akarná magyarázni a bináris számok fogalmát és használatuk módját, azután egy váratlan fordulattal a Boole-algebra bemutatására tér rá, végül egy furcsa átvezetés után a gépi kód féloldalas ismertetésével zárul.

Van azért persze öt nagyobb szerkezeti egysége is a könyvnek: az első általánosságban igyekszik ismertetni a számítógép és a számítástechnika

fejezetben ő maga írja – az Art Studio Spectrumos változatával rajzolta. Nem lehetett kis munka, hiszen a kötetben három–négy oldalanként találunk illusztrációt. Időnként zavaró, hogy a rajzokban szinte minden zárt terület fel van töltve valamilyen rasztermintával – de talán a grafika a kötet legszínvonalasabb része.

Hogy válaszoljunk a kritika elején föl-tett kérdésre: nem örülünk, hogy a könyv ezzel a címmel látott napvilágot!

Tallér József

A. Hettinger–A. Heinz: ATARI-BASIC kezdőknek – Műszaki Könyvkiadó, 130 o., 60 Ft.

Nagy örömmel vettem észre a könyvesbolt polcán A. Hettinger–A. Heinz: ATARI-BASIC kezdőknek c. könyvét. Végre! Úgy tűnt, már annyira „leírták” az ATARI 400-as és 800-as típusait, hogy semmilyen irodalmat nem adnak ki róla, hozzá. Amikor azonban kézbe vettem a könyvet, kicsit meglepődtem: egy kezdőknek szóló könyvet vastagabbnak képzeltem. A tartalomjegyzéket szemlélve már erősen csodálkoztam: az ATARI-BASIC-et egyetlen fejezet (24 oldal) ismerteti. Ugyanakkor (ez előnyös) a grafikát és a hanggenerátor használatát külön fejezetben tárgyalja. Sajnos erős a gyanúm, hogy egy kezdő, aki ebből a könyvből akarja a programozást megtanulni, nehezen boldogul.

Mindenekelőtt túl rövidnek és felületesnek érzem a magyarázatokat. A program lényegét például így foglalják össze a szerzők: „Nem jó, ha a számítógép minden parancsot azonnal teljesít” (13. o.) Persze értem, de biztos, hogy ez egy kezdő számára is világos? A magyar fordítás lektora, Fried Katalin ugyan sok hasznos kiegészítő lábjegyzettel próbálta a könyv hiányosságait pótolni, ám azért a kiegészítések mégsem vehetik át a könyv szerepét. Pl. a lábjegyzetből kissé bővebben értesülünk a program mibenlétéről, itt van leírva először a sorok törlése (14. o.), kizárólag itt kapunk képet a változók fogalmáról (12. o.), a szerzők ugyanis rögtön a tömbök ismertetésével kezdik. Nem szerepel azonban – még lábjegyzetben sem – a változó-név helyesírása (betűvel kezdődő betűszám kombináció) stb.

Elvi tévedések is előfordulnak. Csak néhány példa:

„A sorok számozása egytől ötjegyű számokig terjedhet...” – 32767-nél nagyobb sorszám nem írható!

... a program futását a BREAK vagy SYSTEM-RESET billentyű lenyomásával lehet megszakítani. A megszakított programokat a CONT paranccsal lehet folytatni.” – SYSTEM-RESET után a CONT nem működik (pontosabban a program **második** sorára ugrik)! (29. o.)

„Írjori egy programot, amely a következő színregisztereket állítja be: Keret: zöld, Háttér: vörös, Szöveg: fekete” – 0. grafikai módban (melyről itt szó

A. HETTINGER–A. HEINZ

van) a háttér és a szöveg csak azonos színű lehet! (38. o.)

A 128. oldal utolsó bekezdése teljes tévedés. A GET, ill. PUT egy byte-on mozgat, az INPUT sem ötöt, hanem annyit, ahány karakter hosszú az adat. A gép egyébként a számokat nem öt, hanem hat byte-on tárolja.

A helyzetet bonyolítják a didaktikai hibák, elírások, rendszertelenségek. Például: a PRINT ugyan külön alcím-ként szerepel, a PRINT-vessző és -pontosvessző használata azonban a STEP ill. az INPUT ismertetésekor van leírva – ki tudja, miért?

Az „A PRINT-parancs speciális alkalmazásai” címszó példái cseppet sem

speciálisak az addigiakhoz képest (pl. „HALLO”) 12. o.

A 38. oldal felső táblázata (3.1. tábl. Grafikus módok színregiszterei), az előtér (szöveg) színregisztere’ teljesen összevissza és hibás.

A 44. oldal ábrája hibás és zavaró.

A 71. oldal az 5. fejezet kezdete: BASIC-parancsok. Az első négy „parancs”: ABS, ADR, ASC, ATN. Ezek függvények! Parancsként beírva őket, hibajelzést kapunk. Ezenkívül az ADR függvény (a szöveggel ellentétben) csak alfanumerikus változóval használható. A BYE parancs leírásánál nem értem, mi történik automatikusan. 84. oldal: „A hang elhallgattatásának felélesztése”. Tessék?

Végül bizonyos dolgokat meg sem említ a könyv: az Editálásról, vagyis sorok beírásáról, javításáról, a vezérlő-billentyűk szerepéről; a relációs jelekről szó sem esik.

Sokáig folytathatnám a hibák felsorolását.

El kell ismernem, hogy a magyar fordítás lektori megjegyzései sokat javítanak és segítenek. Nem volt szerencsés éppen ezt a könyvet lefordítani. Ráadásul a magyar kiadáshoz fűzött Kiegészítésben is vannak hibák.

Összefoglalva az a benyomásom, hogy ez a könyv egy rosszul megválasztott olvasókönyv készült. Kezdőknek túl rövid és érthetetlen egy ilyen „gyors-talpaló” tanfolyam. A haladóbbak viszont nem fognak bepötyögni olyan példaprogramokat, amelyeknek fele végrehajtásra sem kerül. Legvalószínűbb, hogy egyszerűen átlapozzák az egészet és a játékprogramokat fogják beírni a gépbe.

Hadd idézzek egy (nem tőlem származó) kritikát: „Nagy előnye, hogy magyarul van!” Hát, igaz...

Rieth József

lapasztalat

N Y E R O

ÉRTÉKELES

A pályázatra (bűvös kocka) 20 megoldás érkezett, melyek közül hatban a beküldött programrészlet durva hibákat tartalmaz. A többi 14 megoldás lényegében jó, van néhány nagyon ötletes elgondolás, néhányan viszont jó ötletüket nagyon csúnya programmal valósították meg. Ezért most is súlyozott sorsolást tartottunk(!) a BIT-LET Karácsonyon. Mivel erre lapzártá után került sor, a nyertesek nevét még nem tudjuk. **A sorsolás rendszere a következő volt:**

Az 1. díjat (3000 Ft-os Centrum-utalvány)

Bolgár László, Bp.; Lévai Gábor, Albert-irsa és Lipi Gábor, Bp. között,

A 2. díjat (1000 Ft-os Centrum-utalvány)

Blaschek József, Bp.; Kruzslicz Ferenc, Tótkomlós; Szalkai István, Devecser és Szirmai Ákos, Bp. között sorsoltuk ki.

A 3-7. díjak, egyenként 1-1 db 200 Ft-os Centrum-utalvány) sorsolásán a fentiekben kívül részt vehettek még:

Csillag Péter, Bp.; Csizmadia Tamás, Bp.; Hernyik András, Szentse; Kajári Gábor, Cegléd; Nagy Zoltán, Székesfehérvár; Peták Tamás, Szolnok; és Tőkés Mihály, Dunakeszi.

A feladat az volt, hogy olyan struktúrát találjunk ki a bűvös kocka állapotainak tárolásához, mely egy esetleges visszaforgató-programhoz a lehető legjobban illeszkedik; s meg kellett írni az egy oldal elforgatását megvalósító rutint.

Néhány észrevétel:

- mivel általában legfeljebb 72 elemszámú tömbökről van szó, ezért nem nagyon érdemes a memóriával takarékoskodni.
- egy kocka-visszaforgató algoritmusban ugyanis elég sokat kell számolni. Így egy forgatás megvalósítását nem érdemes a lehető leggyorsabbra készíteni, persze azért túl lassúra sem.
- egy oldal forgatásánál (bármilyen tárolásnál) 4-es ciklikus cseréket kell végezni, ezt nem érdemes FOR ciklussal csinálni. Főleg nem érdemes erre egy másik tömböt használni, s onnan visszamásolgatni. Sokkal egyszerűbb (és mellékesen gyorsabb is) a 4-es cserét az 5 értékadás leírásával megoldani.
- mivel minden visszaforgató algoritmusban nagy szerepe van a szemközi oldalpároknak, így a szemközi oldalak kódjai között legyen egyszerű összefüggés (pl. dobókockaelv).

A megoldások 2 fő csoportba oszthatók.

Volt, aki a kocka térbeli helyzetét tárolta (tehát az egyes kis kockák helyét és helyzetét), s volt, aki a lapokon látható négyzeteket. Egy visszaforgató algoritmus számára az első módszer tűnik jobbnak, azonban itt elég nehéz jól megoldani a kis kockák helyzetének táro-

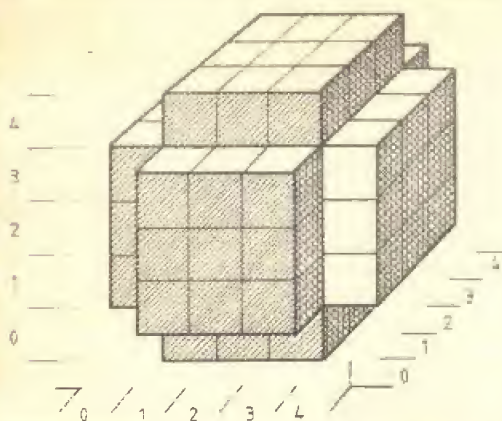
lását. Erre több ügyes megoldás érkezett, a legizgalmasabbat alább közöljük.

A kis négyzetek tárolásánál az a gond, hogy egy forgatás a 4 szomszédos oldal 3-3, a forgatandó lap felé eső kis négyzetét is mozgatja. Ezeket legtöbbször nagy segéd-tömbökkel és sok DATA-val határozzák meg, néhányan azonban ügyesebbek voltak. A megoldók e csoportjában Szirmai Ákos volt a legileleményesebb. Ő a kocka lapjainak kis négyzeteit úgy számozta be, hogy azok a kocka egy-egy lapján csavarvonalat alkotnak. Sikerült elérnie azt is, hogy a kocka bármely oldalát forgatva, az adatok hasonlóképpen rendeződnek minden lapon. Azaz ha a kocka bármelyik lapját fordítjuk el, a további négy kapcsolódó oldalon a mozgatandó kis négyzetek sorszámai előre meghatározottak, a kiválasztott (forgatandó) oldal sorszámaától függetlenül. Mindig a szükséges 3 db 4-es ciklikus cserét hajtja végre a gép, azaz megfelelő helyekre az új színek kerülnek. Ekkor csak az egyes lapok 4 szomszédjának kódját kell megfelelő sorrendben DATA-ba írni. Egy másik igen jónak látszó ötlet Bolgár Lászlótól származik, aki az egyes helyeken nemcsak az illető négyzet színét tárolja, hanem annak a helynek a sorszáma is, ahová rendezés után az illető lapon kerül.

A legötletesebb megoldás Lipi Gábor és Nyilas István László közös műve, levelükből és programjukból a lényegét kiragadtuk, s alábbiakban idézzük. Programjukból csak a forgatást végző rutint emeltük ki, s az egyszerűbb nyomtatás kedvéért „átcommodoreplusnégyesítettük”, (az eredeti TVC-re szölt), bár ezzel nem sokat változtattunk rajta.

A Bűvös kocka állapotának tárolására egy 5*5*5-os tömböt használtunk. Azért esett erre a választásunk, mert így egyszerre lehet nyilvántartani a 27 kis kocka egymáshoz viszonyított helyzetét és az 54 színes négyzet laponkénti helyzetét. Az előbbi segítséget nyújthat egy olyan rendezőprogramnak, amely a felcserélődött kockákat viszi a helyükre; az utóbbi pedig a már helyén lévő kockák megfelelő irányba fordításához nyújt segítséget. Így egyben a kocka megrajzolását is könnyű végrehajtani és egy későbbi mintázatfelismerő programrész is nehézség nélkül kezelheti az állományt.

És végül zárszóként: a Nyerő oldal az az búcsúzik olvasóitól, pályázóitól, hogy remélhetőleg az új BIT-LET-ben is lesznek pályázatok, s lesznek kisorsolható gépek.

Az ábrán az általunk használt háromdimenziós tömb térbeli szerkezete látható: A be nem jelölt részeket nem használjuk. Ezen az ábrán az oldalaknak megfelelő rekeszeket láthatjuk, ezekben tároljuk a különböző színeknek megfelelő kódokat 0-5-ig. Az ábrán látható testnek a belseje nem üres. Itt foglal helyet az a 3*3*3-as rész, amiben a kis kockák sorszáma tároljuk 0-26-ig. A forgatást úgy hajtjuk végre, mint a valóságban. A program forgatás szubrutinja a megfelelő laphoz tartozó két réteget a tömbben 90°-kal elforgatja.

```
10 DIM K(4,4,4)
20 INPUT "FORGATANDÓ LAP SORSZÁMA":L
30 INPUT "FORGATÁS MÉRTEKE (1-3)":M
40 IF L AND 1 THEN M=M-4-M
100 FOR MB=1 TO M:GOSUB 1000:NEXT MB:GOTO 50
1000 S=C1 AND L*3:OH=INT(L/2)+1:GOTO 1030,1040,1050
1030 FOR SK=S TO S+1:FOR I=(SK=0)-(SK=4) TO 1:FOR J=1 TO S-I
1032 Z=K(SK,I,J):K(SK,I,J)=K(SK,4-J,I):K(SK,4-J,I)=K(SK,4-I,J)
1034 K(SK,4-I,J)=Z:NEXT J,I:SK=SK+1:GOTO 1030
1040 FOR SK=S TO S+1:FOR I=(SK=0)-(SK=4) TO 1:FOR J=1 TO S-I
1042 Z=K(I,J,SK):K(I,J,SK)=K(4-J,I,SK):K(4-J,I,SK)=K(4-I,J,SK)
1044 K(4-I,J,SK)=Z:NEXT J,I:SK=SK+1:GOTO 1040
1050 FOR SK=S TO S+1:FOR I=(SK=0)-(SK=4) TO 1:FOR J=1 TO S-I
1052 Z=K(I,SK,J):K(I,SK,J)=K(I,SK,4-I):K(I,SK,4-I)=K(4-I,SK,J)
1054 K(4-I,SK,J)=Z:NEXT J,I:SK=SK+1:GOTO 1050
```